

**CONSELL JURÍDIC CONSULTIU
DE LA
COMUNITAT VALENCIANA**

Dictamen **175/2026**
Expedient **134/2026**

Presidenta

Hble.

Sra. Margarita Soler Sánchez

Conselleres i consellers

Il·lmes. i il·lms.

Sr. Enrique Fliquete Lliso

Sra. M.^a del Carmen Pérez Cascales

Sr. Joan Carles Carbonell Mateu

Sr. Francisco Javier de Lucas Martín

Sra. Fernanda María Lapresta Gascón

Secretari general

Il·lm.

Sr. Joan Tamarit i Palacios

Hble. Sra.:

El Ple del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana, en sessió celebrada a Utiel, el dia 11 de març de 2026, sota la Presidència de l'Hble. Sra. Margarita Soler Sánchez, i amb l'assistència dels senyors i les senyores que al marge s'expressen va emetre, per majoria, el dictamen següent, el qual duu el vot particular corresponent:

De conformitat amb la comunicació de V.H., de 25 de febrer de 2026 (Registre d'entrada de 26 de febrer del mateix any), el Ple del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana ha examinat el procediment instruït per la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats, relatiu al projecte de decret, del Consell, pel qual es modifiquen els Estatuts de la Universitat de València-Estudi General, aprovats pel Decret 128/2004, de 30 de juliol, del Consell (Expedient núm. 02-72-2025, de l'autoritat consultant).

I ANTECEDENTS

De l'examen de l'expedient administratiu tramés se'n desprén el següent:

Primer. Sol·licitud de dictamen

En data 25 de febrer de 2026, el subsecretari de la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats, per delegació del titular, va remetre a aquest Consell Jurídic Consultiu (Registre d'entrada de 26 de febrer del mateix any) l'expedient corresponent al projecte de decret, del Consell, pel qual es modifiquen els Estatuts de la Universitat de València-Estudi General, aprovats pel Decret 128/2004, de 30 de juliol, del Consell (en endavant, el "projecte de decret"), i va sol·licitar el preceptiu dictamen amb caràcter urgent, de conformitat amb el que disposen els articles 10.4, i 14.2 de la Llei 10/1994, de 19 de desembre, de creació del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana.

Segon. Documentació tramesa

L'expedient tramés per l'autoritat consultant està integrat pels documents següents:

1. Versió final del text del projecte de decret.
2. Anunci pel qual se sotmet a consulta pública prèvia el projecte de decret, publicat en el DOGV núm. 10227 en data 31 d'octubre de 2025.
3. Informe sobre el tràmit de consulta pública prèvia del projecte de decret, emés pel director general d'Universitats, de data 17 de novembre de 2025.
4. Resolució de 17 d'octubre 2025, del conseller d'Educació, Cultura, Universitats i Ocupació, d'inici del procediment d'elaboració i aprovació del projecte de decret.
5. Acord de 12 de desembre de 2025, del Consell pel qual es declara la urgència de la tramitació del projecte de decret.
6. Informe justificatiu de la necessitat i l'oportunitat de l'aprovació del projecte de decret, emés per la secretària general de la Universitat de València (UV), de data 7 de novembre de 2025.

7. Informe justificatiu de la necessitat i l'oportunitat de l'aprovació del projecte de decret, emés pel director general d'Universitats, de data 20 de novembre de 2025.

8. Informe d'impacte econòmic del projecte de decret, emés pel vicerector d'Economia i Infraestructures, de data 6 de novembre de 2025.

9. Memòria econòmica del projecte de decret, emesa pel director general d'Universitats, de data 21 de novembre de 2025.

10. Informe de no comunicació a Presidència ni a la resta de conselleries, subscrit pel director general d'Universitats, de data 21 de novembre de 2025.

11. Informe de coordinació informàtica, emés pel director general d'Universitats, de data 21 de novembre de 2025.

12. Informe de coordinació informàtica, emés per la Direcció General de Tecnologies de la Informació i les Comunicacions, de data 1 de desembre de 2025.

13. Informe sobre l'impacte de gènere del projecte de decret, emés per la vicerectora d'Igualtat, Diversitat i Polítiques Inclusives, i la directora d'Igualtat i Diversitat, de data 7 de novembre de 2025.

14. Informe sobre l'impacte de gènere del projecte de decret, emés pel director general d'Universitats, de data 21 de novembre de 2025.

15. Informe sobre l'impacte en la infància, l'adolescència i les famílies del projecte de decret, emés per la vicerectora d'Igualtat, Diversitat i Polítiques Inclusives, i la directora d'Igualtat i Diversitat, de data 7 de novembre de 2025.

16. Informe sobre l'impacte en la infància, l'adolescència i les famílies del projecte de decret, emés pel director general d'Universitats, de data 21 de novembre de 2025.

17. Certificat sobre la reunió del Consell Interuniversitari Valencià d'Estudiants (CIVE) emés per la cap del Servei de Regulació Universitària de la Conselleria d'Educació, Cultura, Universitats i Ocupació, de data 21 de novembre de 2025.

18. Certificat sobre la reunió del Consell Valencià d'Universitats i de Formació Superior (CVUFS), emés per la subdirectora general d'Universitats, de data 21 de novembre de 2025.

19. Presa de coneixement signat pel director general d'Universitats, de data 15 de desembre de 2025.

20. Anunci pel qual se sotmet a informació pública el projecte de decret publicat en el DOGV núm. 10253 de data 3 de desembre de 2025.

21. Informe relatiu al tràmit d'informació pública, emés pel director general d'Universitats, de data 19 de desembre de 2025.

22. Informe negatiu dels grups d'interés del projecte de decret, emés pel director general d'Universitats, de data 19 de desembre de 2025.

23. Certificat de la secretària general sobre l'Acord del Claustre de la UV d'aprovació del projecte de decret, de data 2 d'octubre de 2025.

24. Certificat de la secretària general sobre les modificacions introduïdes pel projecte de decret, de data 22 d'octubre de 2025.

25. Dictamen de la Comissió d'Estatuts sobre l'adaptació dels Estatuts de la UV a la Llei orgànica 2/2023, de 22 de març, del sistema universitari, de data 7 de juliol de 2025.

26. Informe jurídic de l'Advocacia General de la Generalitat, de data 19 de gener de 2026.

27. Informe del Servei Jurídic de la UV, de data 2 de febrer de 2026.

28. Informe de contestació a l'Advocacia General de la Generalitat, emés per la secretària general de la UV, de data 12 de febrer de 2026.

29. Informe de contestació a l'Advocacia General de la Generalitat, emés pel director general d'Universitats, de data 23 de febrer de 2026.

I en aquest estat del procediment es va remetre l'expedient a aquest Consell Jurídic Consultiu per al seu dictamen.

II CONSIDERACIONS

Primera. Caràcter jurídic del dictamen

L'autoritat consultant ha instat el dictamen amb caràcter preceptiu i

urgent, a l'empara del que disposen els articles 10.4 i 14.2 de la ja esmentada Llei de la Generalitat 10/1994, de 19 de desembre, de creació del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana.

1r. Pel que fa al caràcter preceptiu del dictamen, assenyala l'article 10.4 que el Consell Jurídic Consultiu haurà de ser consultat preceptivament en els supòsits de "*Projectes de reglaments o disposicions de caràcter general que es dicten en execució de lleis i les seues modificacions*". El projecte normatiu sotmés a consulta té per objecte l'aprovació del Decret del Consell, pel qual es modifiquen els Estatuts de la Universitat de València-Estudi General, aprovats pel Decret 128/2004, de 30 de juliol, del Consell.

Com ha manifestat aquest Consell Jurídic Consultiu en supòsits anàlegs (entre d'altres, dictàmens 710/2025, 472/2024, 169/2021, 512/2012, 410/2011, 62/2004 472/2003, 579/2003, 536/2003, 500/2003, 472/2003 i 180/1998), normes com la projectada tenen característiques especials, ja que la UV ha elaborat un projecte d'adaptació d'Estatuts i els ha remés al Consell de la Generalitat per a la seua aprovació, per a la qual cosa aquest ha elaborat el corresponent projecte de decret, de conformitat amb el que estableix l'article 38.1 de la Llei orgànica 2/2023, de 22 de març, del sistema universitari (LOSU).

El Tribunal Constitucional va tindre ocasió de pronunciar-se sobre el caràcter normatiu dels Estatuts de les universitats, en el seu STC 55/1989, de 23 de febrer. En el FJ4è d'aquesta sentència afirmava expressament el següent:

“los Estatutos, aunque tengan su norma habilitante en la L.R.U., no son, en realidad, normas dictadas en su desarrollo: son reglamentos autónomos en los que plasma la potestad de autoordenación de la Universidad en los términos que permite la ley. Por ello, como destaca el Consejo de Estado (...), a diferencia de lo que ocurre con los reglamentos ejecutivos de leyes que para ser legales deben seguir estrictamente el espíritu y la finalidad de la ley habilitante que les sirve de fundamento, los Estatutos se mueven en un ámbito de autonomía en que el contenido de la Ley no sirve sino como parámetro controlador o límite de la legalidad del texto. Y, en consecuencia, sólo puede tacharse de ilegal alguno de sus preceptos si contradice frontalmente las normas legales que configuran la autonomía universitaria, y es válida toda norma estatutaria respecto de la cual quepa alguna interpretación legal”.

Ara bé, l'argument que els Estatuts de les universitats no revesteixen estrictament el caràcter de reglaments executius, sinó el de reglaments autònoms, tal com ha manifestat el Tribunal Constitucional, no és obstacle perquè aquest Consell Jurídic Consultiu efectue un control de legalitat, en consonància amb el que disposa l'esmentat article 38.1 de la LOSU, en relació amb l'article 2 de la Llei 10/1994, de 19 de desembre, de creació del Consell

Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana. Precisament, aquest últim precepte disposa que aquest Consell *"vetllarà per l'observança de la Constitució, l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana i la resta de l'ordenament jurídic, i en el seu conjunt normatiu fonamentarà el Consell el seu dictamen"*.

Pel que fa a l'esmentat control de legalitat, aquest òrgan consultiu ha mantingut una clara doctrina, per exemple, entre d'altres, en el seu Dictamen 169/2021, de 24 de març, en el qual va declarar el següent:

"La funció de control de legalitat dels Estatuts, com ha manifestat aquest Consell en reiterades ocasions –entre altres en el dictamen 512/2012–, comporta, entre altres peculiaritats, que, quan s'informen els estatuts d'una universitat pública del sistema universitari valencià només s'hagen de plantejar observacions d'estricta legalitat. Segons el parer del Consell Jurídic Consultiu, «no procedeix realitzar observacions de legalitat (...) sempre que càpiga alguna interpretació (...) que siga d'acord amb l'ordenament jurídic». Tampoc és funció d'aquest Consell pronunciar-se "en relació amb aquells preceptes (...) respecte dels quals podria millorar-se la redacció o que la seua regulació convindria completar-la" (consideració primera).

Això és així perquè, a diferència d'altres projectes de disposicions generals sotmesos al nostre informe, els estatuts d'una universitat pública són una concreció del principi d'autonomia universitària reconeguda en l'article 27.10 de la Constitució".

Per tant, i a la vista del que s'ha raonat anteriorment, el caràcter preceptiu de la consulta no ofereix dubte. És més, com ja va tindre ocasió d'afirmar aquest òrgan consultiu, entre d'altres, en el seu Dictamen 169/2021, de 24 de març, *"el dictamen dels òrgans consultius previ a la seua aprovació és un reforç de la garantia d'aquest control de legalitat, tendent a evitar que es menyscabe aquesta autonomia universitària o, en l'extrem oposat, el seu exercici excedisca de l'àmbit en què normativament s'ha de desenvolupar"*.

2n. Pel que fa al caràcter urgent del dictamen, expressa l'article 14.2 de la Llei 10/1994, de creació d'aquesta institució que: *"Quan en l'escrit de remissió dels expedients es faça constar la urgència del dictamen, el termini màxim per a la seua emissió serà de deu dies"*.

I l'article 76.1 del Decret 37/2019, de 15 de març, del Consell, pel qual s'aprova el Reglament del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana, diu que *"Quan en l'escrit de remissió dels expedients es faça constar la urgència del dictamen i es motive aquesta, el termini màxim per a la seua emissió serà de deu dies hàbils"*.

En conseqüència, qualsevol sol·licitud de dictamen que es curse amb caràcter d'urgència requereix de motivació. En aquest present, consta en l'expedient acord del Consell pel qual es declara la urgència en la tramitació del projecte de decret, de data 1 de juliol de 2025, el qual afirma textualment el següent:

“Juntament amb la necessitat d’aprovar la modificació d’estos estatuts, per a complir el mandat assenyalat en la LOSU, la Universitat de València-Estudi General ha comunicat l’obligació legal de convocar la renovació del Claustre el pròxim 20 de novembre de 2025, la qual cosa suposarà la consegüent renovació dels membres de les diverses comissions integrades per representants del Claustre entre les quals figura la Comissió d’Estatuts, comissió que ha emés el dictamen sobre la proposta d’adaptació dels Estatuts a la LOSU i les esmenes presentades. A més, l’aprovació de la modificació dels Estatuts adaptats a la LOSU obligarà la Universitat a una revisió del reglament de règim electoral que afectarà la composició del Claustre i del Consell de Govern, i dels consells de centre, entre altres. En definitiva, s’hauran de revisar totes les normes de funcionament intern. I a més, cal tindre en compte que està previst que en l’any 2026 se celebren eleccions a rector o rectora amb els consegüents canvis en l’equip de direcció.”

Atés que la tramitació d’este procediment es pot prolongar durant diversos mesos per la quantitat de tràmits que suposa i que els Estatuts modificats han d’estar en vigor abans del 12 d’abril de 2026 (tres anys des de l’entrada en vigor de la LOSU), unit a la necessitat d’ajustar, tant la composició dels òrgans col·legiats com els processos electorals dels òrgans individuals de la Universitat de València-Estudi General, a la regulació continguda en la LOSU, i sumat al fet que la Universitat de València - Estudi General ha sol·licitat que s’aprove la urgència en la tramitació, es proposa que, per part de l’òrgan competent per a la seua aprovació, tal com estableix l’article 43 del Decret 24/2009, de 13 de febrer, del Consell, sobre la forma, l’estructura i el procediment d’elaboració dels projectes normatius de la Generalitat, es declare la urgència de la tramitació del projecte de modificació dels Estatuts de la Universitat de València-Estudi General que haurà de culminar amb la seua aprovació mitjançant un decret del Consell.”

Entén aquest òrgan consultiu que, formalment, s’ha complert amb la motivació de la urgència que exigeix l’article 76.1 del Decret 37/2019, de 15 de març. Si bé, des d’una perspectiva material, considerem oportú formular el comentari següent.

En l’esmentat acord del Consell es recullen una sèrie de motius pels quals es considera necessari declarar la urgència en la tramitació del projecte de decret. Aquesta institució no entra a valorar aquests motius els quals, per la resta, entén que són raonats i raonables. Ara bé, sí que considerem, per contra, que aquestes raons que justifiquen la urgència del procediment eren

més que predictibles. Així, la renovació del claustre era previsible, per no dir de l'adaptació dels Estatuts a la LOSU, en què la disposició transitòria primera establia que "*Les universitats públiques tindran un termini màxim de tres anys, comptadors des de l'entrada en vigor d'aquesta llei orgànica, per aprovar els nous Estatuts i constituir el nou Claustre i Consell de Govern, d'acord amb els preceptes d'aquesta llei orgànica*". Aquesta llei va entrar en vigor el 12 d'abril de 2023, per la qual cosa el termini final per escometre l'adaptació era plenament conegut per la Universitat.

A més, no es pot tampoc passar per alt que els tràmits de consulta pública i d'audiència i informació pública s'han realitzat amb terminis ordinaris i no d'urgència (tots dos van concedir 15 dies, i no 10, com estableix la Llei 4/2023, de 13 d'abril, per als supòsits d'urgència). Igualment, pel que fa al Dictamen de la Comissió d'Estatuts, consta que el Consell de Govern en data 3 de juny de 2025 (ACGUV 137/2025) va acordar concedir el termini d'un mes per a la seua emissió. És cert que en tots aquests tràmits no s'havia declarat encara la urgència, però això no desvirtua el fet que els mateixos motius que ara justifiquen la urgència d'aquest dictamen també eren presents en tots els esmentats tràmits els quals, com hem dit, es van tramitar de forma ordinària.

Cal recordar sobre això que la urgència és una regla excepcional dins del procediment consultiu, l'ocupació del qual ha de ser fruit d'un raonament motivat. Així, sosté expressament el Consell d'Estat (Memòria de 2022) que "*la tramitación de urgencia constituye una regla excepcional a la que se debe acudir con prudencia y solo cuando las circunstancias del caso efectivamente lo requieran, ya que la función que este Alto Cuerpo Consultivo desempeña dentro del sistema de garantías inherente a nuestro Estado de Derecho precisa de un examen sosegado de los asuntos remitidos como regla de principio*".

I en un sentit similar s'ha pronunciat aquest Consell Jurídic Consultiu (entre d'altres, Dictamen 427/2017, de 14 de juny) en assenyalar que la tramitació d'urgència "*reduceix de forma significativa la capacitat d'atenció sobre les observacions, i molt més si es compara amb el temps transcorregut entre l'inici de la tramitació del projecte de decret, i la celeritat final amb la qual es reclama el nostre dictamen, sent que en l'interim no s'aprecia urgència, i aquesta ha d'estar compassada al conjunt de la tramitació*".

En definitiva, si bé és cert que la urgència en la tramitació del projecte de decret ha quedat justificada des d'un punt de vista formal, no ho és menys que, des d'una perspectiva substantiva, aquesta justificació queda enervada en tant que els motius esgrimits eren més que coneguts per la mateixa universitat des de feia temps i, per tant, la urgència en la tramitació haguera sigut perfectament evitable.

Segona. Marc normatiu aplicable i justificació del projecte de decret

1. La jurisprudència constitucional ha establert un clar criteri interpretatiu, en sostindre que *“no es preciso señalar ahora con detenimiento (...) los preceptos constitucionales determinantes de la competencia del Estado en materia universitaria, porque el enfoque en materia de competencia estatal ha de ser, con carácter general, el inverso: no hay más límites a tal competencia que las que la Constitución y, en su desarrollo, los Estatutos de Autonomía atribuyen a las comunidades autónomas, a las que hay que añadir, por lo que a las universidades se refiere, las competencias inherentes a su autonomía reconocida en el artículo 27.10”* (STC 26/1987, de 27 de febrer, FJ5º).

En efecte, la Constitució reconeix en l'article 27.10 *“l'autonomia de les universitats, en els termes que la llei establisca”*. Sobre la interpretació d'aquest dret, el Tribunal Constitucional en l'esmentada Sentència 26/1987, de 27 de febrer, va declarar en el seu FJ4º –i a propòsit de la llavors vigent Llei orgànica 11/1983, de 25 d'agost, de reforma universitària (LRU)– el següent: *“es preciso afirmar que ésta se configura en la Constitución como un derecho fundamental por su reconocimiento en la Sección 1.ª del Capítulo Segundo del Título I, por los términos utilizados en la redacción del precepto, por los antecedentes constituyentes del debate parlamentario que llevaron a esa conceptualización y por su fundamento en la libertad académica que proclama la propia LRU”*.

A més, afegeix el Tribunal Constitucional que *“la autonomía es la dimensión institucional de la libertad académica que garantiza y completa su dimensión individual, constituida por la libertad de cátedra. Ambas sirven para delimitar ese “espacio de libertad intelectual” sin el cual no es posible la “creación, desarrollo, transmisión y crítica de la ciencia, de la técnica y de la cultura” (art. 1.2.a) de la LRU) que constituye la última razón de ser de la Universidad”* (STC 26/1987, de 27 de febrer, FJ3º).

En definitiva, com indica el Consell d'Estat en el seu Dictamen 540/2021, de 20 de juliol, l'autonomia de les universitats *“supone, en todo caso, un mínimo garantizado a las universidades de autonormación y autogobierno (...) Pero implica también un principio organizativo en el que se sintetiza una fórmula singular de articulación de las relaciones entre el poder político y administrativo y las instituciones universitarias que se traduce en el reconocimiento en beneficio de estas últimas de un amplio margen de libertad para la configuración de su organización y el desenvolvimiento de su actividad”*.

D'altra banda, el dret a l'autonomia universitària constitueix, al seu torn, un dret de configuració legal, ja que el dret es reconeix *“en els termes*

que la llei establisca". Com assenyala l'esmentada STC 55/1989, de 23 de febrer, "ello significa, de una parte, que el legislador puede regularla en la forma que estime más conveniente, si bien siempre dentro del marco de la Constitución y del respeto a su contenido esencial; no puede, así, en virtud de esa amplia remisión contenida en el art. 27.10 C.E., rebasar o desconocer la autonomía universitaria introduciendo limitaciones o sometimientos que la conviertan en mera proclamación teórica. sino que ha de respetar «el contenido esencial» que como derecho fundamental preserva el art. 53.1 C.E. Pero supone también, por lo que aquí importa, que, una vez delimitado legalmente el ámbito de su autonomía, la Universidad posee, en principio, plena capacidad de decisión en aquellos aspectos que no son objeto de regulación específica en la ley, lo cual no significa -como ha precisado la referida Sentencia- que no existan limitaciones derivadas del ejercicio de otros derechos fundamentales, o de un sistema universitario nacional que exige instancias coordinadoras".

Com ja es va incidir per part d'aquest Consell Jurídic Consultiu en els seus dictàmens 624/2014, 169/2021 i 472/2024 –i parafrasejant el Tribunal Constitucional– *"aquesta autonomia universitària no s'ha de concebre de manera absoluta, sinó que "La competència de les universitats per a elaborar els seus propis Estatuts i altres normes de funcionament intern és, sens dubte, una garantia de l'autonomia universitària... però això no suposa, de cap manera, que pugui desorbitar-se aquesta competència de l'àmbit de funcionament intern que li és propi fins a l'extrem de configurar-la com una facultat tan absoluta que constitueixi obstacle insuperable en l'exercici de les potestats que confereixen la Constitució i, si procedeix, els Estatuts d'Autonomia a l'Estat i a les comunitats autònomes." (STC 106/1990 F.J. 12è)".*

En definitiva, i com hem afirmat en anteriors ocasions, l'autonomia universitària (dret fonamental segons la STC 26/1987, i també garantia institucional segons la STC 106/1990) és un element vertebrador de la mateixa existència de la institució universitària. Però aquesta autonomia s'ha d'exercir dins el marc normatiu dissenyat per la Constitució i per les normes emanades per l'Estat i les comunitats autònomes en els seus respectius àmbits competencials. A més, el control de legalitat dels estatuts universitaris establert en l'article 6.2 LOU està dirigit, precisament, a la verificació del fet que l'exercici que de la seua autonomia realitzen les respectives universitats s'ha mantingut dins dels límits a aquella inherents".

Doncs bé, en el marc normatiu vigent, l'article 3.2 de la LOSU estableix amb major concreció el contingut que comprén i requereix l'autonomia de les universitats. En particular, interessa destacar ací la lletra e) d'aquest apartat, en la qual es proclama com a facultat i competència de les universitats públiques *"l'elaboració dels seus Estatuts"*. Sobre aquest precepte, la STC 44/2016, de 14 de març, en el seu FJ4º, va declarar que aquestes *"facultades y competencias integran, en términos positivos, el contenido esencial de la autonomía universitaria, habiéndose asumido su valor como parámetro de*

constitucionalidad en las SSTC 47/2005, de 3 de marzo, FJ 5; 183/2011, de 21 de noviembre, FJ 6; 87/2014, de 29 de mayo, FJ 7, y 176/2015, de 22 de julio, FJ 5, como antes se hiciera para el precepto equivalente de la Ley Orgánica de reforma universitaria en las SSTC 106/1990, de 6 de junio, FJ 8; 187/1991, de 3 de octubre, FJ 3, y 155/1997, de 29 de septiembre, FJ 2".

I, pel que fa al procediment d'elaboració dels Estatuts, convé acudir a l'article 38.1 de la LOSU, el qual declara que *"Les universitats públiques es regiran per aquesta llei orgànica, per la llei de la seua creació i pels seus Estatuts, que seran elaborats per aquelles i aprovats, previ control de la seua legalitat, per la Comunitat Autònoma, així com per les normes que dicten l'Estat i les comunitats autònomes en l'exercici de les seues respectives competències en el que els siguen d'aplicació".* I, tot seguit, en el seu apartat tercer, afegeix que *"Una vegada aprovats per la comunitat autònoma que corresponga, els Estatuts es publicaran al diari oficial de la comunitat autònoma. Així mateix, seran publicats en el Butlletí Oficial de l'Estat".*

De forma anàloga ja s'havia pronunciat la Llei 4/2007, de 9 de febrer, de la Generalitat, de coordinació del sistema universitari valencià (en endavant, "Llei 4/2007, de 9 de febrer"), ja que en l'article 6.3 disposa que *"correspon a les universitats elaborar els seus estatuts, en el cas de les públiques (...), corresponent la seua aprovació, previ control de legalitat, al Consell".*

En virtut de l'anterior, es va aprovar en el seu dia el Decret 128/2004, de 30 de juliol, pel qual s'aproven els Estatuts de la Universitat de València (Estudi General), sobre el qual aquest Consell Jurídic Consultiu va emetre el Dictamen 176/2004. I, posteriorment, es va aprovar el Decret 45/2013, de 28 de març, del Consell pel qual es modifiquen els Estatuts de la Universitat de València-Estudi General, aprovats pel Decret 128/2004, de 30 de juliol, del Consell, també informats per aquest òrgan consultiu en el Dictamen 512/2012.

2. Vist l'anterior, convé fer una referència als motius que han justificat l'elaboració i aprovació d'aquesta norma. Segons s'afirma en l'informe justificatiu de la necessitat i oportunitat de l'aprovació del projecte de decret emés pel director general d'Universitats, de data 20 de novembre de 2025:

"Como obra en la documentación remitida por la Universitat de València-Estudi General, la necesidad y oportunidad de este proyecto de Decreto resulta imperativa como consecuencia directa del nuevo marco legal establecido con la aprobación de la LOSU, que introduce una transformación integral del sistema universitario.

La propia LOSU establece, en su disposición transitoria primera, un mandato a las universidades públicas en orden a la adaptación a esta norma

legal de los respectivos estatutos y determina un período máximo de tres años, a contar desde su entrada en vigor, para aprobar los nuevos Estatutos, así como constituir el nuevo Claustro y Consejo de Gobierno, de acuerdo con sus preceptos.

Nos encontramos frente a una reforma obligada por modificación legal. La LOSU afecta a cuestiones básicas del sistema universitario como, entre otras, la regulación de los órganos de gobierno y de las diferentes figuras de profesorado, lo que genera disfunciones en la vida académica que deben ser corregidas mediante una revisión y adaptación de los Estatutos de la Universitat de València-Estudi General, con el objetivo de cumplir las obligaciones legales vigentes y que facilite la máxima participación de la comunidad universitaria.

En este sentido, los actuales Estatutos de la Universitat de València-Estudi General (UV), fueron aprobados por el Decreto 128/2004, de 30 de julio, del Consell (DOGV n.º 4811, de 3 de agosto de 2004), modificados posteriormente por el Decreto 45/2013, de 28 de marzo, del Consell (DOGV n.º 6994, de 2 de abril de 2013), que fueron fruto de la necesidad de adecuar la norma estatutaria a las novedades legislativas y a la realidad institucional de dicha universidad. Aunque la reforma estatutaria de 2013 supuso una actualización del contenido de los Estatutos para adaptarlos al marco legal vigente en ese momento, la aprobación de la LOSU obliga a una nueva revisión de los Estatutos universitarios.”

3. Finalment, quant a l'instrument normatiu emprat –Decret del Consell– entenem que aquest és correcte, de conformitat amb el que disposen els articles 18, f) i 33 de la Llei 5/1983, de 30 de desembre, del Consell (Llei del Consell), en relació amb l'article 6.3 de la Llei 4/2007, de 9 de febrer.

Aquest projecte de decret es proposa, a més, per la persona titular de la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats, òrgan competent per raó de les matèries assignades pel Decret 16/2025, de 3 de desembre, del president de la Generalitat, pel qual es determinen el nombre i la denominació de les conselleries, i les seues competències; i el Decret 186/2025, de 5 de desembre, del Consell, pel qual estableix l'estructura orgànica bàsica de la Presidència i de les conselleries de la Generalitat; tot això, en relació amb el que estableix l'article 28 c) de la Llei del Consell.

Per tant, concloem que la Generalitat i, en concret, el Consell, d'acord amb el que s'ha exposat prèviament i en exercici de la potestat reglamentària que té reconeguda ex articles 31 i següents de la Llei del Consell, resulta competent per a aprovar aquest projecte de decret. De la mateixa manera, resulta adequat l'instrument normatiu formalment emprat.

Tercera. Procediment d'elaboració del projecte de decret

L'elaboració i la tramitació d'aquest projecte de decret es va ajustar a la via i als tràmits que s'estableixen en l'article 43 de la Llei del Consell que es van desplegar i completar per mitjà del Decret 24/2009, de 13 de febrer, del Consell, sobre la forma, l'estructura i el procediment d'elaboració dels projectes normatius de la Generalitat (Decret 24/2009, de 13 de febrer), així com al que preveuen, amb caràcter bàsic, en els articles 127 a 133 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (LPACAP).

Prèviament a l'examen dels diferents tràmits que conformen l'expedient remés convé formular una precisió. L'article 10 de la Llei 6/2024, de 5 de desembre, de simplificació administrativa, introdueix la figura de la Memòria de l'Anàlisi d'Impacte Normatiu, en assenyalar en l'apartat 1 que "*A fi de garantir que la iniciativa legislativa i la potestat reglamentària de la Generalitat s'ajusten als principis de bona regulació, s'estableix l'obligació d'unificar tota la informació sobre la seua justificació, oportunitat i necessitat i estimació dels seus impactes en els diferents àmbits en la Memòria de l'Anàlisi d'Impacte Normatiu corresponent*". En l'apartat 2 es regula el contingut que ha de recollir, en tot cas, aquesta Memòria. No obstant això, d'acord amb la disposició final sisena, el legislador difereix l'entrada en vigor de l'esmentat article 10, juntament amb els articles 61 i 66, l'endemà de la publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana* de l'acord pel qual s'aprova la Guia metodològica per a l'elaboració de la Memòria de l'Anàlisi d'Impacte Normatiu, per la qual cosa no resulta d'aplicació a aquest procediment d'elaboració del projecte de decret.

Dels tràmits realitzats convé, en particular, esmentar els següents:

1. El procediment es va iniciar mitjançant Resolució de 17 d'octubre 2025, del conseller d'Educació, Cultura, Universitats i Ocupació, d'inici del procediment d'elaboració i aprovació del projecte de decret, per tant, conforme al que disposa l'article 39.1 del Decret 24/2009, de 13 de febrer. En aquesta resolució s'encomanava la tramitació de la norma projectada, mitjançant la realització i l'impuls dels tràmits necessaris per a la seua aprovació, a la Direcció General d'Universitats.

2. A més d'encomanar la tramitació del projecte de decret a la Direcció General d'Universitats, aquesta resolució proposa al Consell que es declare la urgència de la tramitació del projecte de decret. Referent a això, consta incorporat a l'expedient l'acord del Consell, de data 20 de novembre de 2025, pel qual es declara la urgència en la tramitació del projecte de decret.

Per tant, es dona compliment al que preveu l'article 43 del Decret

24/2009, de 13 de febrer (redacció anterior a la modificació prevista per l'article 35 del Decret llei 14/2025, de 26 de desembre, del Consell, de mesures urgents enfront de la hiperregulació, l'agilització de procediments i la garantia de la unitat de mercat), a saber: "*La declaració d'urgència per a la tramitació dels projectes normatius correspondrà a l'òrgan competent per a la seua aprovació mitjançant resolució o acord motivat. En cas dels projectes normatius de les institucions de la Generalitat, la declaració d'urgència correspondrà a aquestes.*"

3. La participació dels ciutadans en el procediment d'elaboració de normes amb rang de reglament s'ajusta a dos moments diferents, tal com es recull en l'article 133 de la LPACAP.

D'una banda, el tràmit de consulta pública prèvia, previst tant en l'apartat 1 de l'esmentat article 133 de la LPACAP, com en els articles 14 i 15 de la Llei 4/2023, de 13 d'abril, de la Generalitat, de participació ciutadana i foment de l'associacionisme de la Comunitat Valenciana (Llei 4/2023, de 13 d'abril). Consta realitzat aquest tràmit, tal com es reflecteix en l'anunci publicat en el DOGV núm. 10227 en data 31 d'octubre de 2025 en el qual s'informava de la tramitació del projecte de decret, el qual va poder consultar-se en el Portal de Participació Ciutadana de la Generalitat GVA Participa.

En l'informe relatiu al tràmit de consulta pública prèvia del projecte de decret, emés per director general d'Universitats de data 17 de novembre de 2025 es diu que, una vegada finalitzat el termini, no consta que s'hagen realitzat aportacions al projecte de decret.

D'altra banda, l'article 133.2 de la LPACAP i els articles 14 i 16 de la Llei 4/2023, de 13 d'abril, preveuen la realització d'un tràmit d'audiència i informació pública. Consta realitzat aquest tràmit, tal com es reflecteix en l'anunci publicat en el DOGV núm. 10253 de data 3 de desembre de 2025, en el qual s'informava de la tramitació del projecte de decret. Aquest es va poder consultar en el Portal de Participació Ciutadana de la Generalitat GVA Participa.

Igualment, consta informe relatiu al tràmit d'informació pública, emés pel director general d'Universitats, de data 19 de desembre de 2025, en el qual es diu que, una vegada finalitzat el termini, no consta que s'hagen realitzat aportacions al projecte de decret.

4. S'ha emés informe sobre la necessitat i oportunitat del projecte de decret i la corresponent memòria econòmica, tal com disposa l'article 43.1, a) de la Llei del Consell i l'article 39.2 del Decret 24/2009, de 13 de febrer. Pel que fa al primer, el seu contingut ja ha estat exposat en la consideració segona d'aquest dictamen. I, pel que fa a la memòria econòmica, es diu expressament el següent: "*Se trata, por tanto, de una norma que adapta el funcionamiento de*

la Universidad de Valencia a la LOSU sin que se deriven directamente de este proyecto necesidades de gasto que no existieran previamente. En consecuencia, la aplicación y desarrollo de la adaptación de los estatutos podrá ser atendido con el presupuesto de la Universidad de Valencia, sin que su aplicación exija una modificación o ampliación de la transferencia ordinaria que la Generalitat tiene consignada en sus presupuestos para el funcionamiento de la Universidad.”

De conformitat amb l'article 26.3 de la Llei 1/2015, de 6 de febrer, d'hisenda pública, del sector públic instrumental i de subvencions: "*quan de la memòria econòmica es desprenga que la seua aplicació no comporta despesa no serà necessari sol·licitar l'informe esmentat en l'apartat 1, sempre que, en el text que se sotmeta a aprovació o autorització, s'incloga, a través de la incorporació d'un apartat, article, disposició o clàusula específica, una referència expressa a la no incidència pressupostària de l'actuació en qüestió*".

Referent a això, s'ha incorporat en la disposició addicional segona del projecte de decret una referència expressa a la "*limitació a la despesa*" de la norma, per la qual cosa es compleix amb el que preveu l'esmentat article 26.3 de la Llei 1/2015, de 6 de febrer.

5. Els articles 43.1 d) i 53.1 de la Llei del Consell disposen expressament que, durant la tramitació del procediment, es recaptaran tots aquells informes que es consideren necessaris. A aquest propòsit, el director general d'Universitats ha emés un informe sobre impacte per raó de gènere, per donar compliment al que preveu l'article 4 bis de la Llei 9/2003, de 2 d'abril, de la Generalitat, per a la igualtat entre dones i homes. També consten els informes sobre impacte en la família, en la infància i l'adolescència, en compliment del que estableix, respectivament, en l'article 22 de la Llei orgànica 1/1996, de protecció del menor i en la disposició addicional desena de la Llei 40/2003, de protecció de les famílies nombroses, tots ells emesos per la Direcció General d'Universitats.

De forma anàloga, consta en l'expedient que la vicerectora d'Igualtat, Diversitat i Polítiques Inclusives, i la directora d'Igualtat i Diversitat de la UV han evacuat també els corresponents informes sobre impacte per raó de gènere, i sobre impacte en la família, en la infància i l'adolescència.

S'ha incorporat, així mateix, l'informe d'empremta de grups d'interés negatiu, de data 19 de desembre de 2025, per la qual cosa es compleix amb el que disposa l'article 18.1 de la Llei 25/2018, de 10 de desembre, reguladora de l'activitat dels grups d'interés de la Comunitat Valenciana. Hem d'advertir, no obstant això, que aquest informe ha sigut signat pel director general d'Universitats quan hauria d'haver-ho fet el titular de la subsecretària, tal com estableix expressament l'article 21.2 del Decret 172/2021, de 15 d'octubre, del Consell, de desplegament de la Llei 25/2018, de 10 de

desembre, reguladora de l'activitat dels grups d'interès de la Comunitat Valenciana.

Consta, d'altra banda, l'informe de no afectació de programes informàtics del projecte de decret, d'acord amb el que disposa la Instrucció número 4/2012 de la Direcció General de Tecnologies de la Informació sobre coordinació informàtica dels projectes normatius i actes administratius. Així mateix, consta l'informe de coordinació informàtica, emès per la Direcció General de Tecnologies de la Informació i les Comunicacions, de data 1 de desembre de 2025.

Addicionalment, s'ha aportat l'informe de no afectació a Presidència i a altres conselleries, de conformitat amb els articles 43 de la Llei del Consell i 40 del Decret 24/2009, de 13 de febrer.

Igualment, consta el certificat de la secretària del CVUFS, de data 21 de novembre de 2025, pel qual s'indica expressament que *“en la reunió extraordinaria del Pleno del Consejo Valenciano de Universidades y de Formación Superior (CVUFS) celebrada el día 19 de noviembre de 2025, -acta pendiente de aprobación-, el mencionado órgano colegiado ha tenido conocimiento del Proyecto de Decreto del Consell por el que se modifican los Estatutos de la Universitat de València-Estudi General, aprobados por el Decreto 128/2004, de 30 de julio, del Consell.”*

De la mateixa manera, consta el certificat de la secretària del CIVE emès per la cap del Servei de Regulació Universitària de la Conselleria d'Educació, Cultura, Universitats i Ocupació, de data 21 de novembre de 2025, pel qual s'assenyala expressament que *“en la reunió del Pleno del Consejo Interuniversitario Valenciano de Estudiantes (CIVE) correspondiente al día 27 de octubre de 2025 –acta pendiente de aprobación– el mencionado órgano colegiado ha tenido conocimiento del Proyecto de Decreto del Consell por el que se modifican los Estatutos de la Universitat de València-Estudi General, aprobados por el Decreto 128/2004, de 30 de julio, del Consell.”*

En darrer lloc, s'ha incorporat a l'expedient el Dictamen de la Comissió d'Estatuts pel qual es dona compliment al que preveu l'article 245 dels Estatuts de la UV.

En tots aquests informes no es posa de manifest cap element obstatiu a l'elaboració i aprovació de la norma projectada.

6. Finalment, s'ha incorporat a l'expedient l'informe preceptiu de l'Advocacia de la Generalitat, de conformitat amb els articles 43.1, e) de la Llei del Consell i 5.2, a) de la Llei de la Generalitat 10/2005, de 9 de desembre, d'assistència jurídica a la Generalitat. Així mateix, consta informe de contestació a l'Advocacia General de la Generalitat, emès per la secretària

general de la UV, de data 12 de febrer de 2026. De la mateixa manera, s'ha incorporat l'informe de contestació a l'Advocacia General de la Generalitat, emés pel director general d'Universitats, de data 23 de febrer de 2026.

Quarta. Estructura i contingut

El text del projecte de decret consta d'una part expositiva, una part dispositiva integrada per un únic article, dues disposicions addicionals, una disposició final i un annex. L'annex, que conté la modificació dels Estatuts de la UV, conté al seu torn una part expositiva, una part dispositiva i una de final, integrades aquestes darreres per les modificacions proposades.

L'índex del projecte de decret és el següent:

Preàmbul

Article únic. Aprovació de la modificació dels Estatuts de la Universitat de València-Estudi General

Disposicions addicionals

Primera. Publicació de la disposició en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana* i en el *Butlletí Oficial de l'Estat*

Segona. Limitació a la despesa

Disposició final

Única. Entrada en vigor

Annex. Text de la modificació dels Estatuts de la Universitat de València-Estudi General

Referent a això, es compleix amb el que preveu el títol II del Decret 24/2009, de 13 de febrer.

Cinquena. Observacions i suggeriments al projecte de decret

A) Observació general al projecte de decret, pel que fa a l'opció de modificar el text vigent

La Universitat de València ha articulat la reforma dels seus Estatuts de manera que només hi ha inclòs els preceptes modificats totalment o parcialment, sense reiterar els que no pateixen cap modificació, de tal manera que, com s'exposa en el preàmbul, la norma estatutària s'adapte a les exigències de la LOSU. Encara que, com igualment apunta el preàmbul, s'ha aprofitat també aquesta oportunitat de revisió per incloure una sèrie de modificacions tècniques menors en el text. Si bé l'opció d'optar per la modificació del text és perfectament vàlida des d'una perspectiva d'estricta

legalitat, hi ha motius que aconsellen que en aquests casos es redacte un text nou.

En primer lloc, per raons de tècnica normativa. En efecte, assenyala l'article 3.4 del Decret 24/2009, de 13 de febrer que "*Les disposicions modificatives s'hauran d'utilitzar amb caràcter restrictiu, havent de prevaldre l'aprovació d'una nova disposició sobre el manteniment de la norma originària i les seues posteriors modificacions.*" Amb caràcter general, és preferible l'aprovació d'una disposició nova a la coexistència de la norma originària i les seues posteriors modificacions, més encara, quan es tracta de modificacions significatives.

En el cas objecte de dictamen, la modificació que es proposa té una especial incidència sobre la norma estatutària vigent, per la qual cosa haguera estat més desitjable la redacció d'un text nou. Així, conforme estableix l'article únic del projecte de decret, es pretenen efectuar els següents canvis: (i) modificar el preàmbul i la redacció de 155 preceptes, 9 disposicions addicionals, 3 transitòries i una final (apartat 1); (ii) afegir 4 nous preceptes (apartat 2); (iii) deixar sense contingut 13 articles, 1 disposició addicional i 13 transitòries (apartat 3); (iv) modificar les rúbriques de diversos capítols i seccions (apartat 4); i (v) suprimir la rúbrica d'una secció i un capítol i reorganitzar, en conseqüència, diversos articles (apartat 5).

En segon lloc, com ja va advertir aquest òrgan consultiu en el seu Dictamen 512/2012 emés, precisament, a propòsit del Decret 45/2013, de 28 de març, del Consell pel qual es modifiquen els Estatuts de la Universitat de València-Estudi General, aprovats pel Decret 128/2004, de 30 de juliol, del Consell, la decisió d'optar per una disposició modificativa i no per una de nova pot comportar una major dificultat en l'aplicació i interpretació dels Estatuts una vegada entre en vigor la modificació proposada. Per la qual cosa se suggereix l'elaboració d'un text consolidat que integre en un únic instrument els preceptes vigents i els que ara es preveu reformar, fent una crida a peu de pàgina o amb diferent tipografia, si procedeix, a la modificació que ara s'aprova.

En tercer lloc, en optar per una disposició modificativa i no per una de nova s'ha perdut l'oportunitat de dur a terme diverses modificacions d'abast general, així com algunes actualitzacions o depuracions del text vigent; més encara, si tenim en compte que la norma estatutària, llevat del que es refereix a les modificacions introduïdes pel Decret 45/2013, de 28 de març, data de 2004. És a dir, han passat més de dues dècades des que es van adoptar els Estatuts objecte de modificació.

En aquest sentit, l'aprovació d'un nou text haguera permés, per exemple, afegir títols als preceptes, la qual cosa resulta molt útil no només a efectes de la seua localització, sinó també d'anticipar-ne el contingut. Així,

assenyala l'article 25.2 del Decret 24/2009, de 13 de febrer, que "*Els articles aniran titulats. El títol expressarà breument el contingut de cada article*". En una norma amb un total de 245 articles haguera estat més que desitjable incorporar un títol a cadascun d'aquests. El mateix cal dir de les disposicions addicionals, transitòries i finals.

D'altra banda, la conveniència d'optar per una nova disposició es reafirma per l'existència de múltiples articles sense contingut en el text vigent (articles 108, 109, 110, 111, 154, 155, 168, 169, 200, 232, disposició addicional tretzena i disposició transitòria onzena, apartat 7è). A aquests s'hi han d'afegir els articles i disposicions que el projecte de decret deixa sense contingut. Tot això haguera fet més que pertinent l'elaboració d'un text nou en el qual es depuraren aquests articles sense contingut i es reorganitzara la numeració; circumstància que, pel que fa a la resta, hauria donat lloc a un menor nombre de preceptes i disposicions, amb la millora en termes d'agilitat i facilitat en la lectura del text que hauria suposat per a la comunitat universitària, en particular, i per a altres potencials destinataris, en general.

Igualment, l'opció de presentar una nova disposició hauria permès homogeneïtzar el text. Per exemple, per a referir-se als nombres, s'empren algunes vegades els signes numèrics i altres, en canvi, les lletres. Així passa, entre d'altres a l'article 88. 3 i 4. Igualment passa amb les fraccions, algunes vegades s'empra el terme "un terç" (article 92.4) i altres l'expressió numèrica "1/3" (article 166.2).

En últim lloc, cal assenyalar que el Decret 128/2004, de 30 de juliol, pel qual s'aproven els Estatuts de la Universitat de València (Estudi General) no conté cap índex. Tampoc consta en el Decret 45/2013, de 28 de març, del Consell, pel qual es modifiquen els Estatuts de la Universitat de València-Estudi General, aprovats pel Decret 128/2004, de 30 de juliol, del Consell. Únicament, el text consolidat dels Estatuts que consta en la pàgina web de la Universitat de València, de l'any 2013, conté un índex.

D'ací que també haguera estat desitjable aprofitar aquesta oportunitat per inserir un índex amb tots els títols, capítols, seccions, articles i disposicions que conformen els Estatuts. Cal tindre en compte que, quan es tracta de normes extenses i amb gran nombre de títols, capítols, seccions i articles, la inclusió d'un índex és més que recomanable per facilitar la recerca de qualsevol qüestió a través del text. Així ho preveu expressament l'article 8 del Decret 24/2009, de 13 de febrer, en dir que "*Els projectes normatius hauran d'incloure un índex quan així ho exigisca el seu contingut o extensió*".

B) Observacions i suggeriments de caràcter particular al projecte de decret

Al llarg del procediment d'elaboració del projecte de decret, s'han anat

incorporant la major part de les observacions efectuades pels diferents òrgans que han participat en la tramitació de la norma projectada. Aquesta institució consultiva, que és l'última a informar, de conformitat amb el que preveuen els articles 2.4 de la Llei de la Generalitat Valenciana 10/1994, de creació d'aquest Consell, i 5 del Decret 37/2019, de 15 de març, del Consell, pel qual s'aprova el Reglament del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana, examinat el text del decret projectat, formula les observacions següents.

Al preàmbul del projecte de decret

La part expositiva del projecte normatiu objecte de consulta s'ajusta, en termes generals, al que disposa l'article 11.1 del Decret 24/2009, de 13 de febrer, segons el qual *"La part expositiva del projecte normatiu declararà breument i concisament els motius que hagen donat lloc a la seua elaboració, els objectius i les finalitats que es pretenen satisfer. Al·ludirà als seus antecedents i a les competències en l'exercici de les quals es dicta, així com a les línies generals del seu contingut quan siga necessari per a la seua millor entesa, esmentant la incidència que puga tindre en la normativa en vigor, amb especial atenció als aspectes nous. En tot cas, s'evitaran exhortacions, declaracions didàctiques o laudatòries o altres d'anàlogues"*.

En particular, s'exposa de forma clara que el principal motiu que ha impulsat l'elaboració i aprovació de la norma projectada és la necessitat d'adaptar els vigents Estatuts al nou marc jurídic establert per la LOSU. Així, es recull expressament en el paràgraf desé del preàmbul en dir expressament que *"(...) el Claustro de la Universitat de València-Estudi General en sesión celebrada el día 2 de octubre de 2025 al amparo del artículo 3.2.b) de la Ley Orgánica 2/2023, de 22 de marzo, ha aprobado la propuesta de modificación de sus Estatutos. En dicha propuesta se recoge la necesidad de la adaptación de estos Estatutos a las disposiciones imperativas de la Ley Orgánica 2/2023, de 22 de marzo, y en la que, por cuestiones de oportunidad, también se incluye una serie de modificaciones técnicas menores para incorporar algunas disposiciones no imperativas previstas en la citada Ley Orgánica. En consecuencia, se modifica el contenido de las siguientes materias: estructura de la universidad; órganos centrales; estudios e investigación; comunidad universitaria; régimen económico, financiero y jurídico de la universidad; y disposiciones que integran la parte final de sus estatutos."*

No obstant això, considerem oportú formular dues observacions o suggeriments. D'una banda, seria recomanable eliminar els tres primers paràgrafs del preàmbul, els quals tracten qüestions de caràcter històric referits a la Universitat. Aquests paràgrafs són completament prescindibles en tant que el preàmbul de l'annex ja es refereix a aquesta qüestió amb idèntica redacció. La seua inclusió, per tant, amplia de forma innecessària i reiterativa el preàmbul.

D'altra banda, si bé és cert que en el preàmbul es descriuen correctament els diferents tràmits duts a terme, amb cita expressa de les actuacions efectuades (i.e., emissió d'informes preceptius, consulta, audiència i informació pública o la participació del CVUFS), la qual cosa mereix una valoració positiva per part d'aquesta institució, es recomana afegir una referència al dictamen de la Comissió d'Estatuts, en tant que és un tràmit obligatori recollit en els mateixos Estatuts de la UV, concretament, en el seu article 245.

Pel que fa a la resta, en el preàmbul es justifica suficientment l'adequació als principis de bona regulació previstos en l'article 129 de la LPACAP i al que disposa l'article 59 de la Llei 1/2022, de 13 d'abril, de transparència i bon govern de la Comunitat Valenciana.

A la fórmula d'aprovació

La fórmula d'aprovació està composta de diversos elements i entre ells la facultat de proposta que correspon a la persona titular de la Conselleria que insta l'aprovació de la disposició que es va elaborar en el seu departament. Així doncs, aquest és el primer element que ha de constar al principi de la redacció de la fórmula d'aprovació, en aquest cas després de la locució adverbial "*Por todo ello*".

En la fórmula aprovatòria es fa al·lusió a l'article 28, c) de la Llei del Consell, que preveu la competència dels consellers, com a membres del Consell i caps del Departament, per a "*Preparar i presentar al Consell els avantprojectes de llei, propostes d'acord i projectes de decret relatius a les qüestions pròpies del seu departament, i referendar aquests últims una vegada aprovats.*" Aquesta referència no resulta errònia, en tant que s'al·ludeix tot seguit a la "*proposta de la consellera d'Educació, Cultura i Universitats*".

No obstant això, cal tindre en compte que l'article 13.2 del Decret 24/2009, de 13 de febrer, al·ludeix "*a la norma o normes que habiliten l'òrgan per a dictar la disposició*", que en aquest cas és el Consell. Per això, es recomana afegir la referència a l'article 18 f) de la Llei del Consell, en tant que és aquest precepte el que habilita l'òrgan per dictar la disposició.

Sisena. Observacions a l'annex del decret projectat (Modificació dels Estatuts de la Universitat de València-Estudi General)

A l'article 30

Tenint en compte que l'apartat 2 a) queda suprimit, el més raonable seria remoure'l i renovar la resta, ja que no té sentit mantindre un apartat que diga "*suprimit*".

A l'article 43

El que s'ha exposat en l'observació anterior és plenament extensible a l'apartat 2, lletres b) i j) d'aquest precepte.

A l'article 44

El que s'ha exposat en l'observació relativa a l'article 30 és plenament extensible a l'apartat 2, lletra c) d'aquest precepte.

A l'article 53

El que s'ha exposat en l'observació relativa a l'article 30 és plenament extensible als apartats 2, 3, f) i 6 d'aquest precepte.

A l'article 124

En l'apartat 3, paràgraf 2n, es diu: "*Verificado el plan de estudios por el Consejo de Universidades, se remitirá al órgano competente de la Comunitat Valenciana para que, después de los informes correspondientes, autorice su implantación.*"

El terme "*Comunitat Valenciana*" s'ha de substituir pel de "Generalitat".

A l'article 229

Aquest precepte preveu una regulació d'abast supletori per a aquells casos en què la llei, la norma estatutària o els reglaments de règim intern no disposen una altra cosa, pel que fa al funcionament dels òrgans col·legiats. Per això, la seua redacció ha de ser prou clara i concisa, ja que, aquest article actua com una sort de clàusula de tancament del sistema. D'ací que convinga prescindir de qualsevol remissió a altres normes. Precisament, això és el que no passa en les lletres a) i b) de l'apartat 1.

En efecte, la lletra a) diu: "*A solicitud de un 10% de sus miembros, la presidencia deberá incluir en el orden del día los asuntos que aquellos le propongan, con la antelación establecida en la normativa vigente.*" Aquest darrer incís s'ha afegit amb posterioritat, ja que, no consta en la redacció donada pel Decret 128/2004, de 30 de juliol. Tampoc, en la modificació operada pel Decret 45/2013, de 28 de març.

La seua inclusió manca de sentit, ja que no es pot afegir una remissió a la normativa vigent quan l'aplicació d'aquest apartat és conseqüència, precisament, de la manca de regulació per part de la normativa existent. Per això, es recomana remoure l'incís assenyalat i substituir-lo per un termini

d'antelació concret.

De forma anàloga passa amb la lletra b), el tenor literal de la qual diu: “*La convocatoria del órgano, acompañada del orden del día y de un anexo documental suficiente, deberá cursarse en el plazo establecido en las normas propias de funcionamiento (...)*”. Aquest últim incís, a diferència del que sosté l'informe de contestació a l'Advocacia de la Generalitat, sí que ha estat objecte de modificació, ja que la redacció inicial del Decret 128/2004, de 30 de juliol, és la que segueix: “*La convocatoria de los órganos colegiados, acompañada del orden del día y de un anexo documental suficiente, deberá cursarse con 48 horas de antelación (...)*”.

Per tant, se suggereix substituir la redacció de l'apartat b) projectat per una altra de més concreta que no supose una remissió.

A l'article 240

En l'apartat 1 incís a) crida l'atenció que es faça la salvetat que “*la llei o aquests Estatuts disposen una altra cosa*”, ja que en aquest apartat s'estan proclamant principis generals del nostre ordenament, per la qual cosa podria suprimir-se tal excepció.

L'apartat 2 d'aquest precepte diu: “*Los procedimientos electorales quedarán regulados en un Reglamento electoral general aprobado por el Claustro a propuesta de la Comisión Electoral, previo informe de la Comisión de Estatutos.*”

Este reglamento garantizará, al menos, los siguientes criterios generales, que regirán en todos los procesos electorales: (...)

b) Se determinará el régimen de infracciones y las sanciones en materia electoral. (...)”

Quant a aquest incís, l'Advocacia de la Generalitat va formular en el seu informe una observació en la qual sosté que “*en nuestro sistema jurídico rige el principio de reserva de Ley en materia sancionadora. Únicamente si existe este marco legal, el Reglamento electoral podría completar aspectos regulados en dicha norma legal. Si esta norma no existe, la Universidad carece de competencia para regular un régimen sancionador*”. En aquest comentari, la Universitat de València va afirmar el següent: “*Cal aclarir que aquest punt de l'article 240 no ha sigut objecte de modificació.*” Per això, considera oportú aquesta institució formular-hi un comentari.

La potestat disciplinària és aquell poder jurídic unilateral que, en virtut d'una llei, es reconeix expressament a l'Administració per imposar sancions al personal al seu servei i als que hi estiguen vinculats a través d'algun altre

tipus de relació jurídica especial. Aquesta potestat es reconeix constitucionalment en l'article 25.1 CE, el qual, com és sabut, proclama com a dret fonamental el principi de legalitat penal i l'estén també al camp del dret administratiu sancionador. A això mateix es refereix l'article 25.1 de la LRJSP quan estableix que "*la potestat sancionadora de les administracions públiques s'exercirà quan haja estat expressament reconeguda per una norma amb rang de llei, amb aplicació del procediment previst per al seu exercici i d'acord amb el que estableix aquesta llei i la Llei de Procediment Administratiu Comú de les Administracions públiques (...)*".

Tanmateix, aquest principi de legalitat es relaxa o tempera en certes ocasions quan es projecta en àmbits en els quals s'articulen relacions de caràcter especial entre l'Administració i els particulars. Aquestes relacions, que la doctrina i la jurisprudència han qualificat com de subjecció especial, es caracteritzen per presentar una vinculació especialment intensa entre l'Administració i el ciutadà, bé perquè aquest s'integra en l'estructura de l'organització administrativa com a personal al servei d'aquella, bé per qualsevol altra circumstància que justifica una modulació o flexibilització de determinats principis rectors de la potestat sancionadora. Precisament, un d'aquests àmbits particulars és l'educatiu, en general, i l'universitari, en particular.

Aquesta relaxació o modulació dels principis jurídics derivats de la potestat sancionadora es justifica per les especials característiques que revesteix la relació entre la universitat i la comunitat universitària (persones empleades i estudiantat), com són, entre d'altres, l'autonomia constitucional i legalment garantida de la primera, la seua capacitat d'autoregular-se, les seues competències per dictar normes de convivència o la voluntarietat de l'estudiantat per ingressar i egressar dels seus centres.

Tot això se sintetitza en el que la STC 69/1989, FJ1º, ha denominat com a "*manifestación de la capacidad propia de autoordenación correspondiente*". És a dir, aquella capacitat de dictar normes per regular conductes i garantir l'ordre intern de la institució.

En tal sentit, aquest Consell Jurídic Consultiu va assenyalar en el seu Dictamen 235/2008, a propòsit de l'aprovació d'una disposició reglamentària relativa, entre altres coses, a l'establiment de mesures correctores i règim disciplinari de l'alumnat dels centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics, el següent:

"(...) l'establiment d'un sistema de mesures correctores educatives deriva de les facultats d'autoorganització en l'àmbit de l'activitat educativa. Les singularitats que presenten els centres educatius i la relació d'especial subjecció que vincula els alumnes amb el centre docent exigeix unes mesures de convivència interna, que garantisquen l'efectiu dret a l'educació i la

consecució de les finalitats del procés educatiu. No es tracta de mesures que responen al "ius puniendi" de l'Estat, sinó manifestació de potestat correctora derivada de la necessitat d'autoorganització del sistema educatiu, l'instrument normatiu del qual és el reglamentari. D'aquesta manera, la reserva de llei perd part de la seua fonamentació material que justifica la regulació de la matèria per decret.

D'altra banda, el règim de mesures correctores s'emmarca dins de les denominades "normes d'organització, convivència i disciplina del centre educatiu", i la seua existència es preveu en l'article 6.4,g) de la Llei orgànica 8/1985, en la redacció donada per la Llei orgànica 2/2006, i troben el seu ajustament legal amb l'elenc de drets i deures de l'alumnat que l'esmentat article 6 estableix i detalla."

En sentit similar es va pronunciar el Consell d'Estat en el Dictamen 627/2007, de 12 d'abril, en el qual s'indica, en relació amb el projecte de decret de la Comunitat de Madrid, el següent:

"Aunque la cuestión acerca de si la norma que debe regular el régimen disciplinario en los centros docentes ha sido polémica (vid., a este respecto, el Dictamen del Consejo de Estado 51.277, de 10 de diciembre de 1987), es lo cierto que desde hace más de dos décadas se viene utilizando la vía reglamentaria para tal fin, por virtud de la modulación que el principio de legalidad experimenta en el ámbito de las relaciones de sujeción especial.

Tras la transferencia efectiva de competencias en materia educativa a las Comunidades Autónomas, algunas de estas han aprobado normativa propia en este ámbito y siempre con el rango de Decreto.

Así las cosas, el proyecto normativo remitido en consulta tiene el mismo rango normativo que la totalidad de las normas aprobadas tanto por la Administración del Estado como por las Administraciones autonómicas en las dos últimas décadas.

Por último, el hecho de que los centros educativos sean los encargados de elaborar sus normas de organización, convivencia y disciplina, según se dispone en el artículo 6.4.g) de la Ley Orgánica 8/1985, de 3 de julio, reguladora del Derecho a la Educación, y en el artículo 124.1 de la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, justifica la opción reglamentaria escogida".

Doncs bé, a la vista de l'anterior no hi ha dubte que en l'àmbit de la universitat existeix una relaxació en l'aplicació del principi de legalitat en matèria sancionadora que ha portat que el règim disciplinari i, més concretament, els codis de conducta que s'adopten per garantir la convivència educativa es despleguen en normes de rang infra legal. Ara bé, aquesta

regulació reglamentària entenem que ha de tindre sempre un cert ajustament legal.

Al fil de l'anterior, i seguint en l'àmbit particular de la universitat, convé que diferenciem entre dos subjectes diferents, ja que la potestat disciplinària es pot projectar tant sobre el professorat i el personal administratiu i de serveis (personal tècnic, de gestió i d'administració i serveis, sota la denominació de la LOSU), com sobre l'estudiantat.

Així, pel que fa a l'estudiantat, l'empara normativa d'aquesta potestat cal trobar-la en la Llei 3/2022, de 24 de febrer, de convivència universitària, ja que l'article 8.1 diu: "*S'atribueix a les universitats públiques la potestat de sancionar disciplinàriament les infraccions de l'estudiantat que trenca la convivència o que impedisquen el normal desenvolupament de les funcions de docència, investigació i transferència del coneixement, sense perjudici de la responsabilitat de caràcter civil o penal que poguera derivar-se d'aquestes infraccions.*" De forma més concreta, l'article 11, j) qualifica com a falta molt greu l'acció d'"*Impedir el desenvolupament dels processos electorals de la universitat.*" I la disposició final segona preveu una habilitació normativa en la qual es reconeix les universitats perquè, en l'àmbit de les seues competències, dicten les disposicions necessàries per al desplegament i aplicació d'aquesta llei.

Tanmateix, aquesta norma circumscriu el seu àmbit d'aplicació a l'estudiantat, per la qual cosa queda al marge el professorat i el personal administratiu i de serveis. Així es recull de forma expressa en l'article 1.2, *in fine* en dir que "*El règim disciplinari del personal docent i investigador i del personal d'Administració i serveis es regirà pel que disposa la seua normativa específica.*"

Doncs bé, pel que fa al professorat i al personal d'administració i serveis, el seu règim disciplinari s'establirà pel que disposa la legislació aplicable als empleats públics. Això és, per al personal funcionari: el Reial decret legislatiu 5/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'Estatut Bàsic de l'Empleat Públic, i el Reial decret 898/1985, de 30 d'abril, sobre règim del professorat universitari; i per al personal laboral el Reial decret legislatiu 2/2015, de 23 d'octubre, de l'Estatut dels Treballadors i els convenis col·lectius que resulten d'aplicació.

A l'anterior cal afegir que l'autonomia de què disposen les universitats comprén i requereix, entre altres coses, "*La selecció, formació i promoció del personal docent i investigador i personal tècnic, de gestió i d'Administració i serveis, així com la determinació de les condicions en què han de desenvolupar les seues activitats i les característiques d'aquestes* (article 3.2, j) de la LOSU), i "*el desplegament de les normes de convivència (...)*" (article 3.2, r) de la LOSU). Dins d'aquestes competències podem entendre inclosa la disciplina interna

com un vessant més de l'autonomia reconegut a les universitats. Un vessant que, al seu torn, constitueix una clara manifestació de la capacitat administrativa d'autoordenació de què gaudeixen les universitats, tal com hem apuntat amb anterioritat. I la disciplina en l'àmbit universitari –pel que fa al professorat i personal administratiu i de serveis– pot recaure sobre múltiples àmbits, sent un d'aquests la matèria electoral.

En atenció al que s'ha exposat, cal concloure que existeixen diverses normes legals que emparen la potestat disciplinària de la universitat; potestat que, com hem dit, es pot projectar sobre múltiples àmbits, sent un d'aquests la matèria electoral. Com assenyala l'article 38.1 de la LOSU, les universitats es regiran, entre altres normes, pels seus Estatuts, per la qual cosa, havent estat reconeguda en termes amplis la potestat disciplinària, res impedeix que aquesta pugui ser desplegada i completada per la mateixa universitat a través dels seus Estatuts i reglaments interns.

És cert que la redacció donada a aquest apartat, en uns termes tan directes, expressius i sense aportar-hi més especificació ("*es determinarà el règim de les infraccions i sancions en matèria electoral*"), pot portar a pensar que els Estatuts estan establint un règim d'infraccions i sancions completament desconnectat i desvinculat de la llei, tal com sembla suggerir el comentari de l'Advocacia de la Generalitat. Tot i així, entén aquest òrgan consultiu que no existeixen motius suficients per formular cap retret d'il·legalitat a aquest article 240.2, c) de l'annex.

A l'article 241 ter

L'article 43.2, *in fine* de la LOSU assenyala, en relació amb la Unitat d'Igualtat, que "*Correspon als Estatuts de la universitat establir el règim de funcionament d'aquesta unitat*". En sentit anàleg es pronuncia l'article 43.3 respecte de la Unitat de Diversitat.

El precepte projectat s'adapta parcialment a l'article 43 de la LOSU, doncs, si bé introdueix la referència a la Unitat de Diversitat, omet qualsevol al·lusió al funcionament tant de la Unitat d'Igualtat com a la de Diversitat.

Per això, convindria desplegar aquest mandat o, en el seu cas, establir l'òrgan encarregat d'aprovar el reglament que establirà el seu règim de funcionament, això és, el Consell de Govern.

A la disposició final

Aquesta disposició disposa que "*La reforma de los Estatutos, aprobados por Decreto 128/2004, de 30 de julio, del Consell de la Generalitat y modificados por Decreto 45/2013, de 28 de marzo, del Consell de la Generalitat, para su adaptación a la Ley Orgánica 2/2023, de 22 de marzo, del*

Sistema Universitario, entrará en vigor al día siguiente de su publicación en el Diari Oficial de la Comunitat Valenciana.”

Aquesta disposició és reiterativa, ja que la disposició final única del projecte de decret ja estableix l'entrada en vigor de la norma.

Setena. Qüestions de tècnica normativa i aspectes de redacció

Amb caràcter general, el centre directiu encarregat de l'elaboració i de la tramitació d'aquest projecte de decret, que va ser la Direcció General d'Universitats, va atendre el compliment dels criteris de sistemàtica i de tècnica normativa establerts en els preceptes i en les regles del Decret del Consell 24/2009, de 13 de febrer.

Quant a la redacció del text del projecte normatiu, es constata que ha estat molt acurada i atenta, utilitzant un llenguatge administratiu modern, incliusiu i sense aparent discriminació de gènere, la qual cosa, sens dubte, influeix en la qualitat d'aquest projecte de decret, si bé aquest reconeixement no impedeix que hagem de plantejar algunes millores del text.

En primer lloc, al llarg del text s'utilitzen expressions com ara "una coordinadora o un coordinador" (article 20 de l'annex); "una professora o un professor" (articles 21.2, 28.4, 38.1, a), 44.5, 66, 147.4, de l'annex); "delegada o delegat" (articles 88.2 i 105.1 de l'annex); "doctora o doctor" (articles 94.1, h), 133.2, 135.1 i 141.1 de l'annex); "les i els estudiants" (articles 89.5, 174, c), 178 i 241 de l'annex); "les i els claustrals elegides i elegits" (article 174.b de l'annex); i "catedràtics i catedràtiques" (articles 149.1, a) i 166.2 de l'annex). És cert que la mateixa LOSU empra aquesta terminologia en el seu articulat; no obstant això, entenem que la utilització de fórmules neutres com, a títol d'exemple, "persones delegades", "el professorat", "l'estudiantat", "el personal doctor", etc., són més recomanables en tant que faciliten i agiliten la lectura del text.

D'altra banda, al llarg del text s'empra el terme "rectorat" com a equivalent al de "rector o rectora" (articles 37, m), 83, g), 98, 103.1, 104 i 194 de l'annex). És un ús incorrecte, que es deu, potser, a la decisió d'evitar la reiteració de la fórmula "*rector o rectora*". Però és evident que la màxima autoritat de la Universitat no és "el Rectorat", ni cal parlar de "*les candidatures al Rectorat*", ni hi ha "*eleccions al Rectorat*", ni que alguna cosa "*es remetrà al Rectorat*". El terme "Rectorat" no existeix en la LOSU i és inadequat el seu ús en aquests articles, per la qual cosa en tots aquests casos s'ha de parlar expressament de "rector o rectora".

La mateixa observació s'ha de formular respecte a la terminologia utilitzada en els articles 16.1 i 2, 19, 59.2, 61.1 i 2, 134.1, i 137.2 de l'annex ("Vicerectorat") que s'ha de substituir per "vicerectors o vicerectores".

En segon lloc, en l'article 89.6 de l'annex es diu: "(...) *el mandato de los miembros del Consejo a que se refieren los puntos 3 y 4 es de dos años*". Igualment es diu en els articles 171.2 i 210.4, g). De conformitat amb l'article 26.1 del Decret 24/2009, de 13 de febrer, els preceptes no es divideixen en punts, sinó en "apartats", per tant, s'haurà de corregir.

En tercer lloc, existeix una errada en la redacció de la primera part del paràgraf 1r de l'article 12 de l'annex "*El patrimonio cultural de la Universitat de València está constituido por los bienes muebles e inmuebles de valor histórico, artístico, arquitectónico, arqueológico, paleontológico, etnológico, documental, bibliográfico, La Universitat (...)*".

O bé s'ha de corregir el signe de puntuació emprat (la coma entre "bibliográfico" i "la") i afegir-se la conjunció "y" abans de "bibliográfico", o bé s'ha produït un error en la modificació, ja que la redacció vigent és la que segueix: "*El patrimonio cultural de la Universitat de València está constituido por los bienes muebles e inmuebles de valor histórico, artístico, arquitectónico, arqueológico, paleontológico, etnológico, documental, bibliográfico, científico, técnico o de cualquier otra naturaleza cultural existente en la Universitat de València*".

En quart lloc, suggerim evitar l'anglicisme "i/o", que se substituirà per la conjunció disjuntiva "o". Referent a això, vegeu l'article 32 de l'annex, que diu: "*La creación, modificación o supresión de facultades y/o escuelas será acordada por la Generalitat (...)*".

En darrer lloc, en l'article 178 de l'annex l'apartat 1r està sense numerar, per la qual cosa s'haurà d'afegir el número "1" abans de "*Son funciones (...)*".

Després de l'examen del projecte de decret, del Consell, pel qual es modifiquen els Estatuts de la Universitat de València-Estudi General, aprovats pel Decret 128/2004, de 30 de juliol, del Consell, aquest Consell Jurídic Consultiu estima que és conforme amb l'ordenament jurídic.

III CONCLUSIÓ

Per tot el que s'ha exposat, el Ple del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana és del parer:

Que el projecte de decret, del Consell, pel qual es modifiquen els Estatuts de la Universitat de València-Estudi General, aprovats pel Decret 128/2004, de 30 de juliol, del Consell, s'ajusta al principi de legalitat i és conforme amb l'ordenament jurídic.

V.H., no obstant això, resoldrà el que considere més encertat.

València, 11 de març de 2026

EL SECRETARI GENERAL

LA PRESIDENTA

HBLE. SRA. CONSELLERA D'EDUCACIÓ, CULTURA I UNIVERSITATS

VOTO PARTICULAR

Que formula el Consejero Enrique Fliquete Lliso al Dictamen expediente núm. 134/2026 aprobado por el Pleno de este Consell de 11 de marzo de 2026 sobre el Proyecto de Decreto del Consell por el que se modifican los Estatutos de Universitat de València-Estudi General, aprobados por Decreto 128/2004 de 30 de julio, del Consell.

Discrepo respetuosamente de la opinión mayoritaria del Pleno respecto a los artículos 150.2.d) y 180.2.d), del proyecto de Decreto de modificación de los Estatutos de la Universitat de València, en los cuales se establece el deber de conocer las lenguas oficiales de la Universitat de València -en particular, en lo referente al deber de conocer la lengua valenciana- al personal docente e investigador y al personal técnico, de gestión y de administración y servicios, impuesto en tales preceptos. Pues dicha exigencia merecería una observación **esencial** de este Consell, y ello con fundamento en los siguientes motivos:

I. El Proyecto de modificación de Estatutos de la Universitat de València prevé, en su art. 150, un catálogo de derechos y deberes del personal docente e investigador. El apartado 2.d) de tal precepto, al regular los deberes de tal personal, establece el deber de “conocer las lenguas oficiales de la Universitat de València” que, según el art. 6.1 de los Estatutos, son las reconocidas como tales en el Estatuto de Autonomía de la Comunidad Valenciana (art. 6.2 del Estatuto: el idioma valenciano y el castellano). Igualmente, en el art. 180.2.d), respecto al personal técnico, de gestión y de administración y servicios, se impone la misma obligación de “conocer las lenguas oficiales de la Universitat de València”.

La dicción literal del “deber de conocer” el valenciano es general. Y como norma jurídica, tiene aplicación directa. Resulta exigible tal deber a todos los empleados públicos de la Universidad.

El establecimiento de un deber general, incondicionado y sin matices, de conocer la lengua valenciana, impuesto a todos los empleados públicos que prestan sus servicios en una administración pública, en una norma de rango reglamentario, contraviene el ordenamiento jurídico y no es jurídicamente admisible, atendiendo a la normativa superior: la Constitución Española, el Estatuto de Autonomía de la Comunitat Valenciana y la Ley 4/1983, de 23 noviembre, de uso y enseñanza del Valenciano. La potestad reglamentaria se debe ejercer de acuerdo con la Constitución y las leyes (art. 97 CE). Por lo que el deber promocional de una lengua no es ilimitado, pues no puede infringir el mandato de la Constitución, el Estatuto de Autonomía, y las leyes.

II. El art. 3.1 de la Constitución Española establece que “El castellano

es la lengua española oficial del Estado. Todos los españoles tienen el deber de conocerla y el derecho a usarla”. No existe otra obligación constitucional respecto a las lenguas que la del deber de conocer el castellano. Por su parte, el art. 6.2 del Estatuto de Autonomía de la Comunitat Valenciana dispone que “El idioma valenciano es el oficial en la Comunitat Valenciana, al igual que lo es el castellano, que es el idioma oficial del Estado. Todos tienen derecho a conocerlos y a usarlos y a recibir la enseñanza del, y en, idioma valenciano”, explicitando el apartado 4º, “nadie podrá ser discriminado por razón de su lengua”, y en el 5º, “La ley establecerá los criterios de aplicación de la lengua propia en la Administración y la enseñanza”.

El textual del Estatuto de Autonomía determina dos mandatos de forma explícita: el primero, que conocer y usar el valenciano es un derecho, pero no un deber; el segundo, reserva de ley para establecer los criterios de aplicación de la lengua propia en la Administración y la enseñanza. Y tales criterios, en su desarrollo legal, no pueden alterar la premisa estatutaria previa: conocer y usar el valenciano es un derecho, pero no un deber.

Desde estos principios se articula el desarrollo legislativo del precepto. Así, la Ley 4/1983, de 23 de noviembre, de uso y enseñanza del Valenciano, en su art. 2, reitera el mandato estatutario: “El valenciano es lengua propia de la Comunidad Valenciana y, en consecuencia, todos los ciudadanos tienen derecho a conocerlo y a usarlo, oralmente y por escrito, tanto en las relaciones privadas como en las relaciones de aquéllos con las instancias públicas”. El pleno reconocimiento del uso y conocimiento del valenciano como derecho, no como deber. Y de especial relevancia en la presente, el art. 7.2: “El valenciano y el castellano son lenguas oficiales en la Comunidad Valenciana y como tales su utilización por la Administración se hará en la forma regulada por la Ley”, incidiendo en la reserva de ley que ya exige el Estatuto de Autonomía para la regulación del uso del valenciano por la Administración.

Por su parte, en el ámbito de la administración autonómica, es la Ley 4/2021, de 16 de abril, de la Función Pública Valenciana la que determina el límite para la exigencia de competencias lingüísticas en valenciano, de forma proporcional y no general, y siempre que así lo exija el adecuado desempeño del puesto de trabajo concreto. Además ese “deber de conocer” se anuda a la necesidad de acreditación de tal conocimiento, pues la exigencia de “conocer” no puede ser un concepto vacío de contenido, sino que deberá demostrarse el efectivo conocimiento del valenciano.

Sirvan como ejemplo los siguientes preceptos de la meritada ley: art. 42 “así como la competencia lingüística en conocimientos de valenciano cuando, de forma motivada, el adecuado desempeño del puesto de trabajo así lo exija”; art. 48 “Competencia lingüística en los conocimientos de valenciano requerida cuando el adecuado desempeño del puesto de trabajo así lo exija”; art. 62 “Cuando resulte necesario, para acceder a determinados cuerpos, escalas o

agrupación profesional funcionarial, acreditar la competencia lingüística en los conocimientos de valenciano que se determine, en su caso, respetando el principio de proporcionalidad y adecuación entre el nivel de exigencia y las funciones correspondientes”; Art. 65: “Asimismo según la tipología de puestos de trabajo convocados, las convocatorias podrán establecer la comprobación de los conocimientos de valenciano y de otros idiomas”; art. 111: “Cuando de conformidad con lo establecido en la relación de puestos de trabajo, la competencia lingüística en los conocimientos de valenciano no constituya un requisito, podrá valorarse especialmente por su relación directa con las funciones y tareas a desempeñar en el puesto de trabajo convocado”.

De esta forma, ambas leyes autonómicas cumplen con el mandato que contiene el Estatuto de Autonomía: la reserva de ley y el derecho a conocer y usar el valenciano. La exigencia -deber- de conocer el valenciano en el ámbito de la Administración se limita a los puestos de trabajo que, por su concreto perfil, requieran tales conocimientos para su adecuado desempeño, siempre respetando el principio de proporcionalidad y la adecuación entre el nivel de exigencia y las funciones correspondientes.

III. El Tribunal Constitucional, en sentencia 46/1991, de 28 de febrero, Recurso de inconstitucionalidad 955/1985, interpuesto por el Gobierno de la Nación contra el artículo 34 de la Ley del Parlamento de Cataluña 17/1985, de 23 de julio, de la Función Pública de la Administración de la Generalidad, establece las pautas de exigibilidad del conocimiento de la lengua cooficial en la Administración. Para el Tribunal “la proporcionalidad de esa exigencia, en función del tipo y nivel de la función o puesto a desempeñar, viene impuesta por el art. 23.2 C.E., pues sería contrario al derecho a la igualdad en el acceso a la función pública, exigir un nivel de conocimiento del catalán sin relación alguna con la capacidad requerida para desempeñar la función de que se trate. Ciertamente una aplicación desproporcionada del precepto legal podría llevar a resultados discriminatorios, contrarios tanto al art. 14 como al 23.2 C. E.” (Fundamento jurídico 4º).

Tomando referencia en la argumentación del Tribunal Constitucional, este Consell Jurídic ha sentado un cuerpo de doctrina sobre la exigibilidad en el conocimiento de la lengua valenciana en la Administración. Pero también, y de forma específica, en los dictámenes relativos a los proyectos de Estatuto de la Universitat Jaume I y de la Universitat de València. Así:

1º. Dictamen 180/1998, Proyecto de Decreto del Gobierno Valenciano por el que modifica los Estatutos de la Universidad de Valencia:

“Sin perjuicio de los requisitos que deban cumplirse para la obtención de una plaza de los cuerpos de funcionarios docentes o de personal de administración y servicios, no parece razonable que, una vez superadas las pruebas correspondientes y obtenida una

plaza, se exija una nueva prueba cual es la de superar las evaluaciones de conocimiento de las lenguas que son oficiales en la Universitat de Valencia (...) Téngase en cuenta, además, que los requisitos para aspirar a una plaza de los cuerpos de funcionarios docentes vienen establecidas en norma de rango legal, -Ley de Reforma Universitaria-, sin que sea posible a las Universidades exigir otros complementarios, pues carece de competencia para ello (...) Por último, estima este Consejo que los preceptos que se objetan crean una evidente inseguridad jurídica al indeterminar las consecuencias que derivarían de la no superación de las evaluaciones de conocimiento del valenciano por quienes hayan obtenido una plaza de los cuerpos de funcionarios docentes o de personal de administración y servicios.

Por todo lo expuesto, esta son de carácter **esencial**".

2º. Dictamen 2003/0525, proyecto de Estatutos Universitat Jaume I y, en particular, sobre el "deber de conocer" el valenciano (al art. 101.2.c):

"En este precepto se proyecta establecer, como deber del PDI, "conocer la lengua propia de la Universitat Jaume I". Según el artículo 5 de los Estatutos proyectados, la "lengua propia" de esa Universitat es el "valenciano según el Estatuto de Autonomía, académicamente lengua catalana". Tenemos, así que por vía indirecta pretende imponerse como deber de todo el personal docente e investigador de la Universitat Jaume I el conocimiento del valenciano. Dicha prescripción no resulta posible en una norma de rango reglamentario, como tendrán los Estatutos una vez sean aprobados.

Como manifestó el Tribunal Constitucional en su Sentencia 46/1991, dicha obligación del conocimiento de la lengua propia sólo puede establecerse mediante norma con rango de ley, y siempre que su conocimiento esté justificado para hacer realidad el derecho que tienen los ciudadanos a expresarse en la lengua cooficial que elijan, "pues sería contrario al derecho a la igualdad en el acceso a la función pública, exigir un nivel de conocimiento del catalán sin relación alguna con la capacidad requerida para desempeñar la función de que se trate..." (STC citada, FJ 4º, dictada con ocasión del recurso de inconstitucionalidad interpuesto contra el artículo 34 de la Ley 17/1985, de 23 de julio, de la Función Pública de la Administración de la Generalitat Catalunya). Sin que dicho requisito lingüístico se haya impuesto por la Ley 4/1983, de 23 de noviembre, de Uso y Enseñanza del Valenciano, ni por el Texto Refundido de Ley de Función pública valenciana, aprobado por Decreto Legislativo de 24 de octubre de 1995. Por todo lo expuesto, debe

suprimirse el apartado c) del artículo 101.2 proyectado.

Esta observación tiene carácter **esencial**".

3º. Dictamen 2004/0176, proyecto de Estatutos Universitat de València igualmente referido al "deber de conocer" la lengua valenciana (arts. 180.2.d y 189):

Al art. 180.2.d) "En este precepto se proyecta establecer, entre los deberes del PAS, el de "conocer las lenguas oficiales de la Universitat de València". Dicho deber, a diferencia del que se establece en relación con el PDI, al conectarse con el contenido del artículo 189 de los Estatutos proyectados, del que se deduce la exigencia, en todos los casos, del conocimiento de la lengua propia en todo tipo de plazas de personal de administración y servicios, no resulta posible, como en relación con dicho artículo 189 se dirá"

Al art. 189: "En este precepto se proyecta establecer que: "1.- De acuerdo con el nivel lingüístico establecido en la relación de puestos de trabajo para cada plaza, en las convocatorias de acceso y promoción a plazas de personal de administración y servicios se exigirá el conocimiento de la lengua propia de la Universitat de València. 2.- Tanto en los concursos de traslado como en las convocatorias de acceso a plazas de personal de administración y servicios, se considerará mérito el conocimiento de la lengua propia en los niveles superiores al establecido para cada plaza en la relación de puestos de trabajo". De dicho contenido normativo proyectado se deduce la exigencia del valenciano para acceder a la condición de PAS de la Universidad.

Como manifestó el Tribunal Constitucional en su Sentencia 46/1991, dicha obligación del conocimiento de la lengua propia sólo puede establecerse mediante norma con rango de ley, y siempre que su conocimiento esté justificado para hacer realidad el derecho que tienen los ciudadanos a expresarse en la lengua cooficial que elijan, "pues sería contrario al derecho a la igualdad en el acceso a la función pública, exigir un nivel de conocimiento del catalán sin relación alguna con la capacidad requerida para desempeñar la función de que se trate..." (STC citada, FJ 4º, dictada con ocasión del recurso de inconstitucionalidad interpuesto contra el artículo 34 de la Ley 17/1985, de 23 de julio, de la Función Pública de la Administración de la Generalitat de Catalunya). Sin que dicho requisito lingüístico se haya impuesto por la Ley 4/1983, de 23 de noviembre, de Uso y Enseñanza del Valenciano, ni por el Texto Refundido de Ley de Función pública valenciana, aprobado por Decreto Legislativo de 24 de octubre de 1995, lo que ya tuvo ocasión

de señalar este Consejo en su dictamen 525/2003. Por ello, deberá suprimirse del artículo 189.1 de los Estatutos proyectados que "...en las convocatorias de acceso y promoción a plazas de personal de administración y servicios se exigirá el conocimiento de la lengua propia de la Universitat de València.". Todo ello sin perjuicio de que en la relación de puestos de trabajo se establezcan todas las plazas que se estime necesario para atender al derecho al uso del idioma valenciano.

Esta observación tiene carácter **esencial**"

4º. Dictamen 305/2019, Anteproyecto de Ley de la Función Pública Valenciana (A la Disposición final tercera):

"El contenido de este apartado debe vincularse con el citado artículo 62.1, g) de la norma proyectada y restantes en los que se aluda al requisito lingüístico, a fin de que el nivel de conocimientos previsto en el expresado apartado no se interprete como una aplicación automática de dicho requisito sino que esté sujeta al referido *principio de proporcionalidad y adecuación entre el nivel de exigencia y las funciones correspondientes al puesto de que se trate.*"

Estas observaciones, por razones de seguridad jurídica, son **esenciales** a los efectos del artículo 77 del Reglamento de este Consell"

5º. Dictamen 425/2023, Proyecto de Decreto que regula la acreditación de competencia lingüística en los conocimientos del valenciano como requisito para acceder al empleo público de la Comunitat Valenciana (al art. 4):

"Este precepto, en sus apartados 1 y 2, fija los niveles de conocimiento del valenciano para los distintos grupos y subgrupos de titulación, tanto para el personal funcionario como para el personal laboral. A este respecto, y como señala el Tribunal Constitucional en la ya citada Sentencia 46/1991, la razonabilidad de valorar el conocimiento de la lengua propia de la Comunidad Autónoma, en nuestro caso, del valenciano, como requisito general de capacidad, viene justificada por diversos motivos.

En primer lugar, procede mencionar, en línea con la citada Sentencia, el carácter del valenciano como lengua de la Administración de la Generalitat y de su Administración Pública, de la Administración Local y de cuantas Corporaciones e Instituciones Públicas dependan de aquéllas, junto con el castellano (art. 7 Ley valenciana 4/1983); la validez y plena eficacia jurídica de todas las

actuaciones administrativas realizadas en valenciano en el ámbito territorial de la Comunitat Valenciana (art. 9 Ley valenciana 4/1983); y el derecho de todos los ciudadanos a dirigirse y relacionarse con la Generalitat, con los Entes locales y demás entes de carácter público, en valenciano (art. 10 de la Ley 4/1983 y STC 82/1986, fundamento jurídico 3.º). Además, se trata de un requisito justificado y equitativo también en función de la propia eficacia de la Administración autónoma (art. 103.1 C.E.), por lo que como señala al Alto Tribunal, “resulta constitucionalmente lícito exigir, en todo caso, un cierto nivel de conocimiento de la lengua (propia), que resulta imprescindible para que el funcionario pueda ejercer adecuadamente su trabajo en la Administración autonómica, dado el carácter cooficial del idioma...”.

Ahora bien, como también subraya la citada Sentencia, debe cumplirse en todo caso con el requisito de la proporcionalidad de esa exigencia, en función del tipo y nivel de la función o puesto a desempeñar, que viene impuesta por el artículo 23.2 CE, pues sería contrario al derecho a la igualdad en el acceso a la función pública exigir un nivel de conocimiento del valenciano sin relación alguna con la capacidad requerida para desempeñar la función de que se trate. Una aplicación desproporcionada de la exigencia del conocimiento de la lengua propia podría llevar a resultados discriminatorios, contrarios tanto al artículo 14 como al 23.2 CE. (...)

Por ello, de mantener la redacción actual del art. 4, apartados 1 y 2 proyectados, debería justificarse en la parte expositiva de la norma la vinculación y proporcionalidad entre el nivel C de conocimiento del valenciano y su aplicación general a todos los cuerpos y escalas –sin distinción– a los que se les exige el referido nivel, pues, como recuerda la STC 46/1991, sería contrario al derecho a la igualdad en el acceso a la función pública, exigir un nivel de conocimiento del valenciano sin relación alguna con la capacidad requerida para desempeñar la función de que se trate. Como ya puso de manifiesto este Consell en el Dictamen 305/2019, al Anteproyecto de Ley de la Función Pública Valenciana, el requisito lingüístico debe regularse de forma que “(...) no se interprete como una aplicación automática de dicho requisito sino que esté sujeta al referido principio de proporcionalidad y adecuación entre el nivel de exigencia y las funciones correspondientes al puesto de que se trate...”.

Además, procede recordar que el nivel de valenciano exigible para el acceso a los cuerpos y escalas de los grupos de clasificación A1 y A2 debe ser el que cumpla con el principio de proporcionalidad y adecuación entre el nivel exigido y las funciones del puesto, al

margen del nivel que pueda obtenerse tras superar la asignatura de valenciano en el sistema educativo”

La necesidad de justificar la proporcionalidad entre el nivel C1 y su atribución general a todos los grupos y los subgrupos a los que se exige, constituye una observación **esencial** a efectos del artículo 77.3 del reglamento de este Consell”

IV. La doctrina del Consell Jurídic Consultiu sobre el “deber de conocer” la lengua valenciana, conforme con la doctrina del Tribunal Constitucional y siguiendo la regulación constitucional, estatutaria y legal, se resume en las siguientes pautas interpretativas:

1. El “deber” de conocer la lengua valenciana solo se puede interpretar como una exigencia, en todos los casos, del conocimiento de la lengua propia en todo tipo de plazas del personal docente e investigador, personal técnico, de gestión y administración y servicios. Y ello no resulta posible.

2. El establecimiento del “deber” de conocer la lengua valenciana como exigencia general incondicionada no resulta posible en una norma de rango reglamentario. La obligación del conocimiento de la lengua propia sólo puede establecerse mediante una norma con rango de ley y desde el pleno respeto al Estatuto de Autonomía y a la Constitución. Sin que tal requisito lingüístico se haya impuesto por la Ley 4/1983, de 23 de noviembre, de Uso y Enseñanza del Valenciano, ni por la Ley de Función pública valenciana.

3. Sería contrario al derecho a la igualdad en el acceso a la función pública, exigir un nivel de conocimiento de la lengua valenciana sin relación alguna con la capacidad requerida para desempeñar la función de que se trate y siempre que su conocimiento esté justificado para hacer realidad el derecho que tienen los ciudadanos a expresarse en la lengua cooficial que elijan. Una aplicación desproporcionada de la exigencia del conocimiento de la lengua propia podría llevar a resultados discriminatorios, contrarios tanto al artículo 14 como al 23.2 CE.

4. El requisito lingüístico debe regularse de forma que no se interprete como una aplicación automática de dicho requisito sino que esté sujeta al principio de proporcionalidad y adecuación entre el nivel de exigencia y las funciones correspondientes al puesto de que se trate. Debe cumplirse en todo caso con el requisito de la proporcionalidad de esa exigencia, en función del tipo y nivel de la función o puesto a desempeñar, que viene impuesta por el artículo 23.2 CE.

5. Establecer el “deber” de conocer la lengua valenciana compromete la plena observancia de la Constitución, el Estatuto de Autonomía y el resto del Ordenamiento jurídico, por lo que las observaciones realizadas respecto a tal

imposición tienen carácter esencial, de conformidad con lo dispuesto en el art. 77.3 del Decreto 37/2019, de 15 de marzo, del Consell, que aprueba el Reglamento del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat valenciana.

V. Las consecuencias jurídicas de la imposición del “deber de conocer” la lengua valenciana en una norma reglamentaria, son las siguientes:

1. Vulneración del derecho fundamental a la igualdad en el acceso a la función pública (art. 23.2 CE) y del derecho a la igualdad jurídica (14 CE), por exigir el conocimiento de la lengua valenciana sin relación con la capacidad requerida para desempeñar la función de que se trate y sin una justificación, que causa discriminación respecto a los que no conocen dicha lengua, según la doctrina del Tribunal Constitucional (STC 46/1991, de 28 de febrero). Todo automatismo en la exigencia del requisito lingüístico, sin proporcionalidad ni adecuación al puesto, supone una infracción del derecho fundamental del art. 23.2 CE.

2. Contravención del art. 6.2 del Estatuto de Autonomía, en cuanto se convierte el derecho al uso y conocimiento del valenciano, en un “deber”.

3. Contravención del art. 6.3 del Estatuto de Autonomía, en cuanto no permite garantizar el uso normal y oficial de las dos lenguas oficiales, pues se establece, con carácter excluyente, el uso del valenciano.

4. Contravención del art. 6.4 del Estatuto de Autonomía, en cuanto que tal exigencia produce una discriminación por razón de la lengua respecto a los que eligen expresarse en castellano, impidiendo su uso normal.

5. Contravención del art. 6.6 del Estatuto de Autonomía, puesto que la imposición del “deber de conocer” la lengua valenciana es un criterio para la aplicación de la lengua en la Administración universitaria y en la enseñanza, y sólo puede regularse por ley, al ser materia expresamente reservada a ley por el Estatuto.

6. Contravención del art. 2 de la Ley 4/1983, de 23 de noviembre, de uso y enseñanza del Valenciano, en cuanto convierte el derecho a conocer y usar el valenciano en un “deber”.

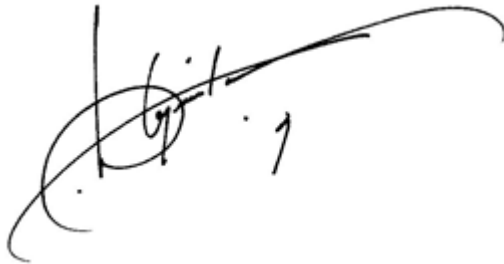
7. Contravención del art. 4 de la Ley 4/1983, de 23 de noviembre, de uso y enseñanza del Valenciano, por causar una discriminación por el hecho de emplear el castellano frente a la exigencia del valenciano.

8. Contravención del art. 7.2 de la Ley 4/1983, de 23 de noviembre, de uso y enseñanza del Valenciano, pues la utilización de la lengua valenciana por la Administración -y no cabe obviar que la Universidad es Administración Pública- debe regularse por ley, y no mediante norma reglamentaria.

9. Contravención de los arts. 42, 48, 62, 65 y 111 de la Ley 4/2021, de 16 abril, de Función Pública Valenciana, por cuanto la exigencia del requisito lingüístico “deber de conocer” el valenciano se realiza sin proporcionalidad ni adecuación al puesto a ocupar.

Por todo lo expuesto, el citado deber de conocer las lenguas oficiales de la Universitat de València -en el particular referente a la lengua valenciana-, que se impone al personal docente e investigador y al personal técnico, de gestión y de administración y servicios en los arts. 150.2.d) y 180.2.d) del proyecto de modificación de los Estatutos de la Universitat de València, es contrario al ordenamiento jurídico y debería haber merecido una observación **esencial** por parte del este Consell Jurídic Consultiu, de conformidad con el art. 77.3 de su Reglamento.

En Valencia, a once de marzo de dos mil veintiséis

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Enrique Fliquete Lliso', with a large, sweeping flourish extending to the right.

ENRIQUE FLIQUETE LLISO
CONSEJERO VICEPRESIDENTE